

ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА

1. Обов'язки командира відділення. Організаційно-штатна структура механізованого відділення. Основне озброєння та військова техніка.

Командир відділення в мирний і воєнний час відповідає за правильне несення служби рядовим складом відділення, виконання ним функціональних обов'язків, його індивідуальну підготовку, морально-психологічний стан, підтримання внутрішнього порядку, стан військової дисципліни у відділенні (екіпажі), стан і збереження озброєння, боєприпасів, техніки та іншого майна відділення.

Командир відділення підпорядковується командиру взводу і головному сержанту взводу і є прямим начальником для всього рядового складу відділення. У разі відсутності головного сержанта взводу виконує його обов'язки.

Командир відділення зобов'язаний:

- знати тактику дій відділення в різних видах бою, досконало володіти основними видами озброєння та військової техніки відділення (танка);
- стежити за наявністю і правильною експлуатацією, обслуговуванням і збереженням озброєння, техніки, спорядження, речового та іншого майна відділення;
- проводити з рядовим складом відділення (танка) заняття з бойової підготовки;
- з повагою ставитися до підлеглих, уживати заходів щодо згуртування військового колективу;
- стежити за зовнішнім виглядом підлеглих, виконання ними правил носіння військової форми одягу;
- знати військове звання, прізвище, ім'я та по-батькові, анкетні дані (дати народження рядового складу відділення (екіпажу), віросповідання, ділові якості, захоплення, рід занять перед військовою службою, родинний стан, адресу батьків (рідних), морально-психологічний стан та успіхи й недоліки у військовій службі);
- піклуватися про підлеглих, знати їхні потреби та порушувати перед командиром взводу та головним сержантом взводу питання про їх задоволення, дбати про їхнє здоров'я, уживати заходів щодо його зміцнення, постійно вдосконалювати фізичну тренуваність рядового складу відділення;
- підтримувати постійну бойову готовність і високу злагодженість відділення для ведення бою, знати моральні і ділові якості своїх підлеглих;
- готувати відділення (екіпаж) у підготовці взводу до занять та навчань, забезпечити додержання заходів безпеки на заняттях, стрільбах, навчаннях, під час роботи з технікою та озброєнням;
- уміло командувати відділенням (екіпажом) у бою і наполегливо домагатися виконання поставленого завдання;
- підтримувати постійну бойову готовність і високу злагодженість відділення (екіпажу) для дій, знати моральні і ділові якості своїх підлеглих;

- бути для підлеглих прикладом активності, хоробрості, витривалості і розпорядливості, особливо у важкі хвилини бою, постійно піклуватися про своїх підлеглих, про забезпеченість їх усім необхідним для успішного ведення бою;

- уміло використовувати прилади спостереження, особисто вести спостереження за противником, сигналами командира взводу і діями сусідів; за наявності дублюючого пульта управління в необхідних випадках вести вогонь по цілях з озброєння БМП;

- постійно підтримувати засоби зв'язку справними, готовими до використання, уміти працювати на них, підтримувати стійкий зв'язок із командиром взводу;

- уміти робити вивірку і пристрілювання зброї, водити БМП (БТР), танк, автомобіль, вести влучний вогонь зі зброї відділення, озброєння БМП (БТР), танка, орієнтуватися на будь-якій місцевості, користуватися навігаційною апаратурою і топографічною картою, визначати положення цілей, наносити їх на карту (схему) вогню і передавати отримані дані командирів взводу;

- знати і утримувати в справному стані БМП (БТР), танк і озброєння, вчасно організовувати їх технічне обслуговування, а у разі пошкодження доповісти командирів взводу та організувати ремонт;

- стежити за розходом боєприпасів і пального, доповідати командирів взводу про використання 0,5 і 0,75 носимого (возимого) запасу боєприпасів і заправки пального, вживати заходів щодо їх поповнення;

- знати обов'язки заступника командира взводу, командира взводу і в разі необхідності виконувати їх;

- дотримуватися вимог чинного законодавства України і питань охорони державної таємниці;

- під час вибуття для виконання завдань залишати замість себе одного старшого солдата;

- залишаючись за головного сержанта взводу виконувати його обов'язки.

Механізоване відділення – це первинний тактичний підрозділ механізованих військ, входить до складу механізованого взводу, веде бойові дії, як правило у складі взводу в окремих випадках може діяти самостійно

В залежності від основного озброєння є два типи механізованих відділень:

на озброєнні якого знаходиться БМП:

БМП-1

БМП-2

БМП-3

на озброєнні якого знаходиться БТР:

БТР - 60

БТР - 70

БТР - 80

БТР - 3У

Механізоване відділення на БМП:

1. Командир БМП (командир відділення)	- АК-74
2. Заступник командира БМП – навідник-оператор (заступник командира відділення)	- АК-74
3. Гранатометник	- РПГ- 7, АКС-74У
4. Стрілець – помічник гранатометника	- АК-74
5. Кулеметник	- ПКМ
6. Стрілець – помічник кулеметника	- АК-74
7. Снайпер	- СВД
8. Старший стрілець	- АК-74
9. Стрілець – санітар	- АК-74
10. Старший механік-водій	- АКС-74У

Механізоване відділення на БТР:

1. Командир БТР (командир відділення)	- АК-74
2. Заступник командира БТР – навідник-оператор (заступник командира відділення)	- АК-74
3. Гранатометник	- РПГ- 7, АКС-74У
4. Стрілець – помічник гранатометника	- АК-74
5. Кулеметник	- ПКМ
6. Стрілець – помічник кулеметника	- АК-74
7. Снайпер	- СВД
8. Старший стрілець	- АК-74
9. Стрілець – санітар	- АК-74
10. Механік-водій	- АКС-74У

2. Розташування відділення на місці. Дії відділення у сторожовій охороні.

Відділення на місці звичайно розташовується в складі взводу вздовж маршруту висування. БМП (БТР) розміщується в зазначеному командиром взводу місці (під кронами дерев, у яру, у радіолокаційній тіні від місцевих предметів). Відстань між БМП (БТР) повинна бути **25-50 м**, а на відкритій місцевості в умовах загрози застосування противником високоточної зброї – **100-150 м**.

Особовий склад відділення розміщується поблизу своїх машин, відриває щілини, а за наявності часу влаштовує перекриту щілину або бліндаж. Для

БМП (БТР) обладнується окоп або укриття з урахуванням захисту від високоточної і запальної зброї противника. Місце розміщення відділення ретельно маскується.

Під час розташування на місці відділення повинно перебувати в постійній готовності до відбиття нападу наземного і повітряного противника, знищення його диверсійно-розвідувальних груп.

Бойовий наказ на розташування командир взводу віддає, як правило, усьому особовому складу взводу.

Командир відділення, отримавши завдання на розташування, перевіряє знання особовим складом порядку відбиття нападу наземного і повітряного противника, сигналів оповіщення, управління і взаємодії та порядку дій за ними й особисто керує обладнанням місця для розміщення особового складу, окопу або укриття для БМП (БТР), маскуванням і технічним обслуговуванням озброєння і бойової машини.

Під час технічного обслуговування в першу чергу дозаправляються БМП (БТР) і поповнюється боєприпасами, а потім проводяться перевірка озброєння, механізмів і приладів, їхня вивірка, регулювання, змащування й усунення виявлених несправностей. Про проведену роботу і готовність відділення командир відділення доповідає командирі взводу.

Сторожова охорона організується під час розташування підрозділу на місці із завданням не допустити проникнення розвідки противника до підрозділів, що охороняються; своєчасно виявити появу наземного противника, попередити про нього підрозділи, що охороняються, й у випадку нападу противника завзято обороняти позицію, яка займається. Відділення може діяти як сторожовий пост від батальйону під час його розташування на місці або від роти, що діє в сторожовій заставі.

Під час дій у сторожовій охороні взводу вказується рубіж до **2 км**. На цьому рубежі взвод обладнує опорний пункт, з якого вогнем перекривається весь простір перед зазначеним рубежем. Опорний пункт механізованого взводу будується на більш широкому фронті на основі бойових позицій відділень.

У кожному відділенні організується спостереження. На найбільш імовірному напрямку дій противника може бути виставлений сторожовий пост.

Для огляду місцевості в міжпозиційному просторі між позиціями відділень і на відкриті фланги висилаються парні патрульні, а на приховані підступи, у тому числі й удень, для своєчасного виявлення противника виставляються секрети і встановлюються сигнальні міни, а також виставляється пост радіолокаційного спостереження.

Патрульними призначаються два солдати, один з них призначається старшим. Патрульні несуть службу вночі або у встановлений період часу безперервно: одна пара замінює іншу. Секрет виставляється від сторожової застави на відстані до **400 м** у складі бойової групи. Сторожовому посту в складі відділення вказується позиція на відстані до **1500 м** від підрозділу, що охороняється.

Сторожовий пост в складі бойової групи виставляється на віддаленні підтримки вогнем БМП (БТР) сторожової застави.

Командир відділення (старший групи), отримавши завдання, усвідомлює його, займає позицію, виставляє одного-двох спостерігачів; визначає основні й запасні вогневі позиції БМП (БТР), вогневих засобів, місця для стрільби стрільців; віддає бойовий наказ;

організує систему вогню, інженерне обладнання, маскування позиції; визначає порядок несення служби;

старший бойової групи вказує основні й запасні вогневі позиції (місця для стрільби); послідовність їхнього обладнання і зміни в ході бою; основний і додатковий сектори обстрілу з кожної позиції.

Сторожовий пост несе службу, як правило, протягом доби. Поодиноких солдатів і дрібні групи противника сторожовий пост захоплює в полон або знищує вогнем і доповідає про це командир, який виставив пост. При підході до позиції сторожового посту переважаючих сил противника відділення сміливо вступає в бій і стійко утримує позицію, що займається, до підходу підрозділу, який охороняється, або до одержання наказу на відхід.

У разі необхідності на найбільш загрозливі напрямки командир відділення висилає піших патрульних або виставляє секрет у складі двох-трьох чоловік.

Патрульним вказуються маршрут руху, завдання, порядок несення служби, дій у разі виявлення противника і перепустка. Поодиноких солдатів противника вони захоплюють у полон або знищують. У разі виявлення противника старший патрульний організує спостереження за його діями і негайно доповідає про це командир відділення.

Під час виставлення секрету йому вказуються склад, завдання, місце, порядок несення служби, підтримання зв'язку, зміни і перепустка. Секрет приховано займає, обладнує зазначене місце та веде безперервне спостереження за противником і місцевістю.

Він нікого не затримує і не опитує. Про появу поодиноких солдатів (цивільних осіб) і груп противника старший секрету доповідає командир, який виставив секрет. У разі нападу противника на секрет він відкриває вогонь і відходить, продовжуючи вести спостереження.

3. ВІДДІЛЕННЯ НА МАРШІ. ДІЇ ВІДДІЛЕННЯ У ПОХІДНІЙ ОХОРОНІ.

Механізований взвод (механізоване відділення) на марші Марш – це організоване пересування підрозділів в колонах по дорогах та колонних шляхах з метою своєчасного виходу в призначений район або вказаний рубіж.

Командирам малих колон треба враховувати деякі важливі моменти.

1. При найменшій підозрі на засідку висилається розвідувальний дозор.

2. При виявленні передовим розвіддозором заваленої ділянки дороги малій колоні слід якнайшвидше «відкотитися» назад, в те місце, де можна сховатися за укриттями.

3. Якщо при обстрілі машина не потрапила в зону ураження, а вогонь противника сильний і щільний, таку машину доцільно залишити там, де вона є, і не висуватися на ній в зону ураження.

4. БТР(БМП) в малій колоні ніколи не використовується в командирських цілях. Командир знаходиться тільки на відкритій машині посередині колони. БТР(БМП) противник намагається підбити її на перших секундах нападу. Чому? Тому що в БТР(БМП) зазвичай знаходиться командний склад і бойова машина з більш потужним озброєнням представляє для противника найбільшу небезпеку. До того ж, в БТР (БМП) знаходиться потужна радіостанція – противник про це теж знає і постарается позбавити вас зв'язку.

5. При неприбутті колони на кінцевий пункт в призначений графіком руху час організовуються пошуково-рятувальні заходи.

Похідна охорона.

Взвод на марші може призначатися в головну (бокову, тильну) похідну, а іноді в нерухому бокову застави або головний (тильний) дозор із завданням виключити раптовий напад противника на колону, що охороняють, забезпечити їй вигідні умови для вступу в бій і не допустити до неї наземної розвідки противника.

Механізований взвод (відділення) у похідній охороні Взвод на марші може призначатися в головну (бокову, тильну) похідну, а іноді і в нерухому бокову заставу або головний (тильний) дозор із завданням виключити раптовий напад противника на колону, що охороняють, забезпечити їй вигідні умови для вступу в бій і не допустити проникнення до неї наземної розвідки противника. Взводу можуть додаватися засоби посилення.

Для безпосередньої охорони, а також для огляду місцевості від головної (бокової) похідної застави (головного дозору) в напрямку руху, а від головних сил батальйону (нерухомої бокової застави) в сторони флангів, яким загрожують (на напрямки, яким загрожують), може висилатися дозорне відділення (танк) на віддалення, яке забезпечує спостереження за ним і підтримку його вогнем.

У головній (боковій, тильній) похідній заставі (головному, тильному дозорі) організовується спостереження за наземним і повітряним противником, призначається спостерігач для прийому сигналів від дозорного відділення (танка) і підтримується постійна готовність до зустрічі з противником.

Дозорне відділення просувається в указаному йому напрямку стрибками від укриття до укриття, ведучи спостереження за прилеглою місцевістю. Закриті ділянки місцевості, окремі будови, узлісся, входи в ущелини і тунелі, де можливе приховане розташування противника і раптовий його напад із засад, а також вузькі проходи, мости та інші об'єкти воно оглядає і при необхідності позначає попереджувальними знаками. Про все виявлене на шляху руху і про зустріч а противником командир дозорного відділення негайно доповідає командиру, який його вислав.

Дрібні групи противника головна похідна застава (головний дозор, дозорне відділення), як правило, знищує, а зразки озброєння, топографічні карти та інші документи захоплює і продовжує виконувати завдання. При зустрічі з переважаючим за силою противником вона діє залежно від обстановки: раптовим вогнем з вигідної позиції та рішучою атакою знищує його, а якщо своїми силами головна похідна застава не в змозі знищити противника, вона стійко утримує позицію, яку займає, та забезпечує розгортання і вступ у бій колони, яку охороняє.

Взвод, призначений у бокову похідну заставу, прямує на рівні голови колони, яку охороняє, на встановленому командиром віддаленні.

Дрібні групи противника, що опинилися на фланзі колони, яку охороняють, бокова похідна застава знищує і продовжує виконувати завдання. При загрозі нападу переважаючих сил вона займає вигідну позицію і не допускає раптового нападу противника на колону, що охороняють, з флангу.

Взвод, призначений в тильну похідну заставу, прямує за колоною, яку охороняє, на встановленій командиром дистанції.

Дрібні групи противника тильна похідна застава знищує, діючи із вогневих засад. При загрозі виходу переважаючих сил противника до колони, яка охороняється, вона займає вигідну позицію і вогнем всіх засобів наносить ураження противнику, затримує його і не допускає нападу на колону, яка охороняється.

Для затримки просування противника командир взводу за наказом командира, який вислав заставу, організовує зруйнування переправ, мостів та доріг, улаштування завалів та встановлення мінно-вибухових загороджень.

Під час привалу і розташування колони, яку охороняють, на відпочинок головна (бокова, тильна) похідна застава (головний, тильний дозор, дозорне відділення, танк), зайнявши вигідну позицію, продовжує виконувати завдання, діючи як сторожова охорона. Похідна застава (дозор, дозорне відділення) зупиняється та відновлює рух за командою (сигналом) командира колони, яку охороняють.

Дозорне відділення пересувається від одного зручного для спостереження пункту до іншого з підвищеною швидкістю, не затримуючи рух підрозділу, від якого воно вислане. На шляху руху ретельно оглядається місцевість та місцеві предмети, особливо місця, де можливе потайне розташування противника і його раптовий напад із засад.

Якщо розвідка будь-якого об'єкта з машини утруднена, командир, відділення висилає піших дозорних (двох-трьох солдатів), призначаючи одного з них старшим, а командир танка – одного із членів екіпажу. Машина при цьому розташовується в укритті. Особовий склад, що залишився в ній, веде спостереження за діями дозорних та оточуючою місцевістю в готовності підтримати їх вогнем. Дозорні під час огляду об'єкта діють на відстані **20-30 м** один від одного. Під час безпосереднього огляду об'єкта одним дозорним другий (інші) повинен бути в готовності підтримати його вогнем із своєї зброї.

Огляд населеного пункту починається під час підходу до нього.

Особливу увагу звертають на окремі будови, насадження і ті місця, звідки противник може вести враження і де може розташовуватися його охорона (засідка).

Під час підходу до лісу, передусім, оглядається узлісся, а під час руху в лісі – входи в яри, лощини і виходи з них, гатки, мости та інші місця, де можливі засади противника.

Вночі для спостереження використовуються прилади нічного бачення. Крім того, дозорне відділення (дозорні) періодично зупиняється, щоб встановити наявність противника шляхом підслуховування.

Якщо противник не виявлений, командир дозорного відділення доповідає про це по радіо або подає сигнал «Шлях вільний» і продовжує виконувати завдання. Виявивши противника, він доповідає про це і, діючи потай, продовжує спостереження. При раптовій зустрічі з противником дозорне відділення (танк, дозорні) відкриває по ньому вогонь, обходить його і продовжує виконувати поставлене завдання. Виявивши підхід дрібної групи (одиначної машини) противника, дозорне відділення за вказівкою командира взводу може влаштувати засаду.

4. ОСНОВНІ ВИДИ ЗАГАЛЬНОВІЙСЬКОГО БОЮ.

4.1 Оборонний бій.

Оборонний бій механізованого взводу (відділення) Оборона здійснюється з метою відбити наступ переважаючих сил противника, завдати йому максимальних втрат, утримати позиції, що займаються, і створити сприятливі умови для наступальних дій. Різновидом оборони є бій в оточенні.

Перехід до оборони може здійснюватися в різних умовах обстановки. У більшості випадків підрозділи будуть переходити до оборони й організовувати її в ході бою під вогнем противника в умовах безпосереднього зіткнення з ним. В інших випадках, коли противник перебуватиме на значному віддаленні, перехід до оборони буде здійснюватися завчасно, в умовах відсутності зіткнення з ним.

Під час переходу до оборони в умовах безпосереднього зіткнення з противником підрозділи будуть змушені в ході бою захоплювати вигідні рубежі і під вогнем противника проводити всі роботи, пов'язані з організацією оборони. Складність такого переходу до оборони полягає в тому, що треба продовжувати бій і водночас вибирати позицію, обладнувати її в інженерному відношенні, ставити завдання підлеглим, організовувати систему вогню і взаємодію.

Під час організації оборони в умовах відсутності зіткнення з противником є можливість більш ретельно вивчити підступи до оборони з боку противника, визначити побудову системи вогню, більш повно обладнати позицію в інженерному відношенні, встановити загородження перед переднім краєм, у разі потреби зробити розчищення секторів обстрілу та виконати інші роботи.

Взвод (відділення) не має права залишати опорний пункт (позицію), який займає, і відходити без наказу командира роти (взводу).

Відділення в обороні, як правило, діє у складі взводу, при цьому може перебувати в резерві, діяти в складі бойової охорони, призначатися в складі взводу в бойовий розвідувальний дозор і вогневу засідку, входити в броньову групу батальйону. Крім того, під час виходу з бою і відходу, виходу з оточення відділення може діяти в складі підрозділів прикриття, механізоване відділення на бойових машинах піхоти в складі взводу – у заслонах Відділення в складі взводу першого ешелону роти виконує завдання з нанесення противнику втрат у живій силі й техніці вогнем штатних і доданих засобів у взаємодії із сусідами, відбиття його атаки й утримання позиції, що займається Відділення в складі взводу другого ешелону роти бере участь у підтримці вогнем взводів першого ешелону, знищенні живої сили та бойової техніки, що прорвалися до опорного пункту роти, відбитті атак противника й утриманні опорного пункту, що займається.

Відділення в складі механізованого взводу, який призначений у резерв батальйону, займає позицію в опорному пункті взводу і перебуває в готовності до відбиття атаки противника, що вклинився в оборону, та диверсійно-розвідувальних груп, що діють у глибині району оборони батальйону, посилення (заміни) підрозділів першого ешелону і до рішення інших раптово виниклих завдань.

Механізованому відділенню (БМП, БТР й іншим вогневим засобам) вказується бойова (вогнева) позиція бойовий порядок механізованого взводу залежно від поставленого завдання й умов місцевості будується в одну або дві лінії і, як правило, складається з бойових порядків механізованих відділень, групи управління і вогневої підтримки, засобів посилення, які залишаються в безпосередньому підпорядкуванні командира взводу У деяких випадках у взводі може створюватися група бойових машин.

Бойовий порядок СХЕМА

Група управління і вогневої підтримки призначена для управління підрозділами і вогнем у ході бою, нанесення ураження живій силі та броньованим машинам противника, а також для рішення раптово виниклих вогневих завдань До її складу входять:

командир взводу, розрахунок кулемета, снайпер. Крім цього, можуть входити додані вогневі засоби, зв'язківці та спостерігачі, які призначаються від механізованих відділень.

Група бойових машин призначена для підтримки бою механізованих відділень, підвищення стійкості й активності оборони діями на заздалегідь обраних вогневих рубежах Діями групи бойових машин управляє командир взводу через свого заступника.

Взвод обороняє опорний пункт до **400 м** по фронту і до **300 м** у глибину Механізоване відділення обороняє позицію до **100 м** по фронту, на якій обладнуються основні й запасні (тимчасові) позиції для вогневих засобів, що дає можливість разом із сусідніми відділеннями знищувати противника

Кожний військовослужбовець на позиції відділення обладнує одну основну та дві запасні вогневі позиції, екіпаж бойової машини обладнує окоп-укриття та 1-2 вогневі позиції

Умовні позначки

- Квiд - основні вогневі позиції Квiд, CC та C
- CC - запасні вогневі позиції Квiд, CC та C
- напрямок маневру Гр, ПГр та кулеметника

По всьому фронту опорного пункту механізованого взводу може відриватися суцільна траншея, що з'єднує окопи (позиції) відділень. Від траншеї відривається хід сполучення до окопів для БМП (БТР) і в глибину оборони до наступної траншеї. В опорному пункті обладнуються укриття для особового складу.

Траншеї, окопи і хід сполучення повинні з'єднувати основні й запасні вогневі позиції та забезпечувати ведення флангового і перехресного вогню, прихований маневр і розосередження вогневих засобів, а хід сполучення, крім того, – ведення бою з противником, що вклинився в оборону, створення кругової оборони, евакуації поранених, подачу боєприпасів і продовольства (доставку їжі). Прямолінійне створення траншеї і ходу сполучення не допускається.

БМП (БТР) в опорному пункті взводу розташовуються по фронту з інтервалом до 200 м. Бойова машина піхоти без десанту може виділятися для дій у вогневій засідці або в складі бронегрупи.

На позиції відділення стрільці, кулеметники і гранатометник (бойові групи) розміщуються так, щоб усі підступи до неї перед фронтом і на флангах були під дійсним вогнем, особливо фланговим і перехресним, а загородження і перешкоди добре проглядалися і прострілювалися. Командир відділення

перебуває в такому місці, звідки зручніше управляти підлеглими, спостерігати за місцевістю і сигналами командира взводу.

Гранатометне відділення займає вогневу позицію до **20 м**, а протитанкове – до **50 м** по фронту. Позиція гранатометного (протитанкового) відділення включає основні й запасні позиції вогневих засобів і БМП (БТР). На основних позиціях вогневих засобів обладнуються окопи з протиосколковими козирками, а для ведення вогню в додаткових секторах (на рубежах розгортання) – окопи без козирків. Розташування вогневих позицій повинно забезпечувати взаємний вогневий зв'язок із сусідніми вогневими (протитанковими) засобами.

Вогнева позиція БМП (БТР) обладнується, як правило, за позиціями вогневих засобів відділення на відстані до **50 м** з таким розрахунком, щоб вогнем БМП (БТР) забезпечувалося прикриття відділення на позиції. Під час організації системи вогню механізованому відділенню вказуються смуга вогню, додатковий сектор обстрілу.

БМП (БТР), протитанковим ракетним комплексам, гранатометам і кулеметам призначаються основні й одна-дві запасні (для чергових вогневих засобів і тимчасові) вогневі позиції, вказуються основний і додатковий сектори обстрілу з кожної позиції на дальність дійсного вогню. Вогонь ручних протитанкових гранатометів готується в смузі вогню своїх відділень. Смути вогню визначаються межами справа і зліва. Кожна смуга вказується двома точками (орієнтирами). Смути вогню (сектори обстрілу) сусідніх підрозділів (вогневих засобів) на стиках повинні взаємно перекриватися.

Залежно від умов місцевості, часу доби, стану погоди і характеру дій противника для безпосередньої охорони в механізованому взводі призначається парний патруль або секрет у складі двох-трьох військовослужбовців, а також черговий вогневий засіб (чергова бойова машина піхоти, бронетранспортер). Крім виконання завдань безпосередньої охорони вони призначені для знищення окремих груп противника, що намагаються вести розвідку, робити проходи в загородженнях або проникнути в глибину оборони, а також для ускладнення пересування противника в його розташуванні і ведення ним інженерних робіт. Особовий склад чергових засобів перебуває в постійній готовності до негайного відкриття вогню з запасної або тимчасової вогневої позиції.

Підготовка відділення до оборони. В умовах відсутності зіткнення з противником командир механізованого (гранатометного, протитанкового) відділення після з'ясування отриманого завдання та оцінки обстановки зобов'язаний: вивести відділення на зазначену позицію; організувати спостереження; визначити завдання підлеглим, вибрати основну й запасну вогневі позиції для БМП (БТР), вогневі позиції кулеметникам, гранатометнику і місця стрільцям (основні й запасні вогневі позиції для гранатометів, ПТУР); віддати бойовий наказ; організувати інженерне обладнання і маскування позиції; визначити відстані до орієнтирів, підготувати дані для ведення вогню вдень і вночі та скласти картку вогню.

Під час переходу до оборони в умовах безпосереднього зіткнення з противником командир відділення після захоплення і закріплення зазначеного (вигідного) рубежу усвідомлює завдання, оцінює обстановку і визначає завдання підлеглим; ставить завдання особовому складу, організує спостереження, систему вогню й інженерне обладнання позиції. У подальшому командир відділення детально вивчає місцевість, уточнює завдання особовому складу і порядок взаємодії, а за потреби й інші питання.

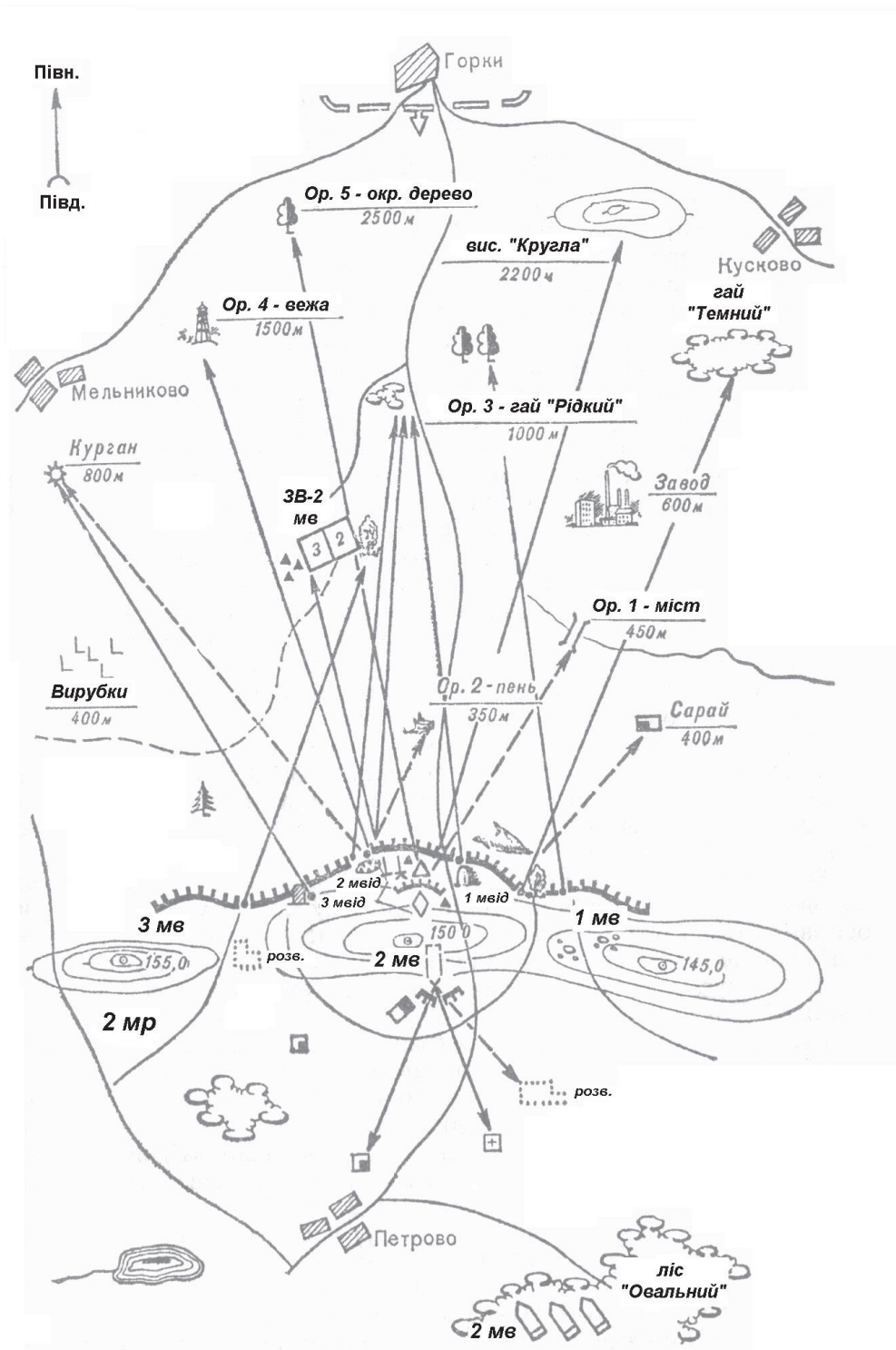

Рис. Картка вогню командира 2-го механізованого відділення

На картку вогню відділення наносять: орієнтири, їх номери, найменування і відстані до них, положення противника, позицію відділення, а командири гранатометного і протитанкового відділень – і положення механізованого підрозділу, якому вони додані; смугу вогню і додатковий сектор обстрілу; основні й запасні вогневі позиції БМП (БТР), гранатометів і ПТУР, основні й додаткові сектори обстрілу з кожної позиції (крім сектора обстрілу ручного протитанкового гранатомета); позиції сусідів і межі їхніх смуг вогню на флангах відділення, а для гранатометного відділення – і рубежі загороджувального й ділянки зосередженого вогню взводу та місця в них, по яких вести вогонь відділенням; загородження, що розташовані поблизу позиції відділення і прикриваються його вогнем

Дії відділення в складі бойових груп в обороні.

Склад бойових груп в обороні:

1-а група – старший стрілець, кулеметник та стрілець;

2-а група – командир відділення, снайпер, гранатометник, помічник гранатометника;

3-я група – механік-водій, навідник-оператор (навідник) Завдання бойових груп і БМП (БТР)

1-а група: ведення розвідки на дальність **500-700 м**; знищення живої сили і неброньованих засобів противника на відстані **500-300 м**; використання найбільш навченого та сміливого солдата в резерві для посилення небезпечних місць (діє за обстановкою);

2-а група: ведення розвідки на дальність **500-700 м**; знищення живої сили і броньованих засобів противника на відстані **500-300 м**; охорона командира відділення;

3-я група (екіпаж БМП, БТР): ведення розвідки з використанням оптичних засобів розвідки на дальність до **2000 м**; знищення живої сили противника на відстані **1200-1100 м**; знищення броньованих цілей противника на відстані: БМП – **1500 м**, БТР – **1000 м**.

Кожний стрілець має **2-3** вогневі позиції (робить декілька коротких черг з однієї позиції, потім міняє її). Кожному солдату призначаються сектори стрільби – основний і додатковий, що перекривають один одного (не менше ніж на 15 тисячних), створюючи зону суцільного вогню. Сектор обстрілу для кулеметника в обороні – **1200 м**, для стрільця – **400 м**.

Щоб не допустити знищення бойових машин вогнем ПТУР, їх розташовують в укриттях (за оберненими схилами висот, у ярах, лісі).

Для кожної бойової машини обладнується 2-3 вогневі позиції на найбільш небезпечних напрямках наступу противника. На кожну вогневу позицію забезпечується вихід з укриття не менше ніж по двох маршрутах.

Оборона в місті (населеному пункті).

Оборона взводу (відділення) в місті (населеному пункті) – це, насамперед, бій за міцні кам'яні будівлі (споруди), які вигідні в тактичному відношенні і перетворені на опорні пункти. Бій ведеться в будівлях, між ними, в підвалах і підземних спорудах, на верхніх поверхах і дахах (горищах)

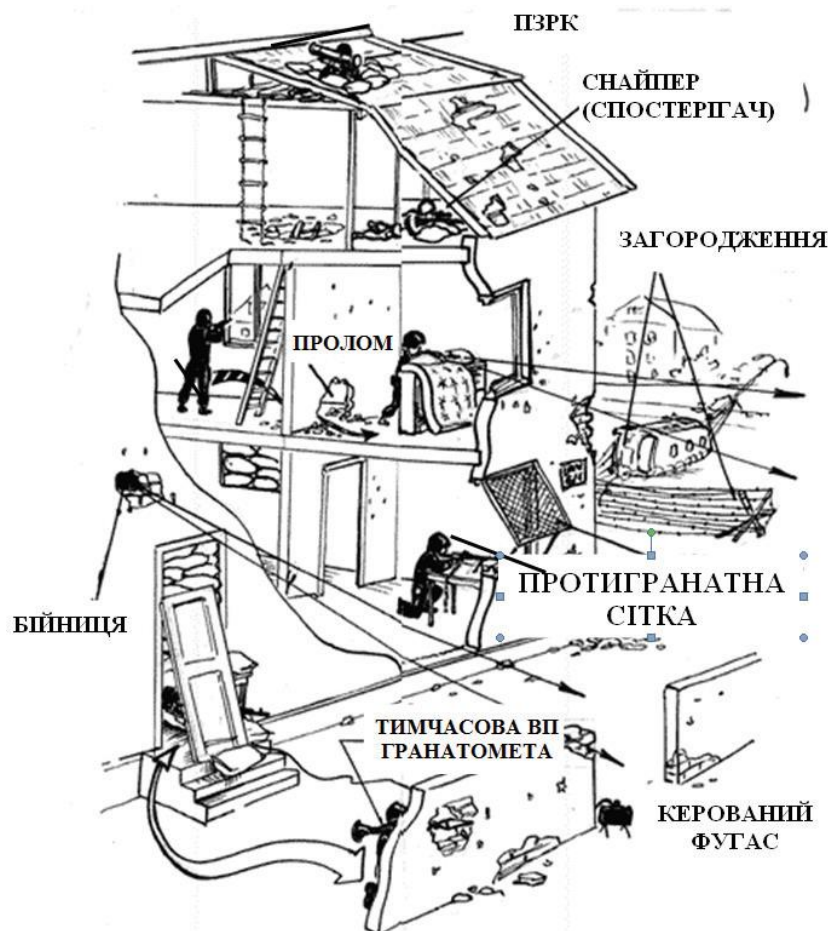
будівель. Взводу доводиться діяти у складній обстановці, яка швидко змінюється, в багатьох випадках ізолювано від сусідів.

Під час оборони в місті механізований взвод (відділення) найменше обмежений у маневрі, особовий склад може проникати всюди, швидко пристосовувати будівлі і споруди в якості укриття від сучасних засобів ураження.

Дії в місті, як правило, ведуться на близьких дистанціях, тому озброєння взводу – кулемети, автомати, реактивні кумулятивні гранати, ручні гранати і озброєння БМП (БТР) будуть відігравати важливу роль у знищенні атакуючого противника.

Враховуючи обмежені можливості протитанкових ракетних комплексів, танків і БМП у місті (населеному пункті), найбільшу роль у боротьбі з танками і іншими броньованими машинами противника відіграють протитанкові гранатомети і реактивні кумулятивні гранати.

У місті (населеному пункті) механізований взвод обороняє опорний пункт, який включає один-два будинки або декілька невеликих будівель (споруд), частину будівлі або її поверх, проміжок між будівлями, який входить в опорний пункт роти, а механізоване відділення може обороняти невеликий будинок (споруду), поверх будинку або проміжок між будинками. Взводу можуть додаватись гармати (міномети), вогнемети, протитанкові ракетні комплекси й інші вогневі засоби.

4.2 Наступальний бій.

Механізований взвод(відділення) у наступі Наступ проводиться з метою розгрому (знищення) противника й оволодіння важливими районами (рубежами, об'єктами) місцевості. Він полягає в ураженні противника всіма наявними засобами, рішучій атаці, стрімкому просуванні військ у глибину його розташування, знищенні й полоненні живої сили, захопленні зброї, військової техніки та намічених районів (рубежів) місцевості.

Наступ взводу (відділення) на противника, що обороняється, здійснюється з положення безпосереднього зіткнення з ним або з ходу.

Для організованого висування, розгортання й одночасного переходу в атаку взводу (відділенню) призначаються: маршрут висування, вихідний рубіж (пункт), рубежі розгортання, переходу в атаку, безпечного віддалення і спішування (посадки десантом на танки).

Механізований взвод наступає на фронті до **300 м**, а відділення в пішому порядку – до **50 м**.

Бойовий порядок механізованого взводу, що наступає на БМП (БТР), складається з бойової лінії бойових машин з інтервалами між ними до **100 м** і засобів посилення, що діють у бойовій лінії або за нею.

Бойовий порядок механізованого взводу, що наступає в пішому порядку, може будуватися в одну або дві лінії і складається з бойових порядків відділень з інтервалами між ними до **50 м**, групи управління і вогневої підтримки, засобів посилення, які залишаються в безпосередньому підпорядкуванні командира взводу.

Крім того (за відсутності у відділеннях засобів зв'язку), у взводі може створюватися група БМП (БТР) під управлінням заступника командира взводу.

Бойовий порядок механізованого відділення, що наступає в пішому порядку, складається з лінії з інтервалами між солдатами **6-8 м** (8-12 кроків) і БМП (БТР).

Для ведення бою в траншеях, ходах сполучення, у лісі, горах, під час виконання завдань у глибині оборони противника та в інших випадках, а також для кращої взаємодії у відділенні завчасно або в ході наступу можуть створюватися бойові групи («двійки», «трійки») При цьому інтервал між бойовими групами може бути **15-20 м**, а між солдатами **3-5 м**. Під час ведення наступу на місцевості, що забезпечує вогневу підтримку між бойовими групами, вони переміщаються по черзі під прикриттям вогню сусідніх груп

Бойова група, яка висунулася на зазначений командиром відділення рубіж, готується до ведення вогню і прикриває висування бойової групи, що залишилася позаду.

Бойовий порядок протитанкового взводу, що діє на БМП (БТР) у повному складі – бойова лінія бойових машин з інтервалами між машинами до **150 м**.

Бойовий порядок гранатометного, протитанкового взводів, що діють у пішому порядку в повному складі, складається з бойових порядків відділень з інтервалом між ними до **50 м**. Бойовий порядок гранатометного і

протитанкового відділень, що діють у пішому порядку, складається з розрахунків, розгорнутих по фронту з Бойовий порядок та завдання механізованого взводу у наступі (варіант) інтервалами між гранатометами **10-20 м**, між установками ПТУР – не менше **15 м**, і БМП (БТР).

Під час атаки на БМП (БТР) відділення діють у бойовій лінії взводу за танками на відстані **100-200 м**. Під час атаки в пішому порядку особовий склад діє в лінії безпосередньо за бойовою лінією танків на відстані, що гарантує його безпеку від розривів снарядів своєї артилерії і підтримку просування танків вогнем стрілецької зброї. У цьому випадку БМП (БТР), використовуючи складки місцевості, стрибками від рубежу до рубежу (від укриття до укриття) просуваються за своїми відділеннями, забезпечуючи підтримку вогнем своєї зброї танків, що атакують, та особового складу, а іноді діють безпосередньо в лінії відділень.

Гранатометний і протитанковий взводи (відділення) наступають за бойовими порядками механізованих рот першого ешелону на віддаленні до 300 м, у проміжках між ними або на одному із флангів батальйону. За потреби вони можуть висуватися безпосередньо в бойових порядках того підрозділу, атаку якого підтримують.

Протитанкове відділення роти наступає, як правило, в бойових порядках механізованих взводів, у проміжках між ними або на фланзі роти.

Бойове завдання механізованого взводу (відділення) у наступі включає об'єкт атаки і напрямок продовження наступу. В окремих випадках, коли перед фронтом наступу противник не розвіданий, коли бойове завдання ставиться по радіо, а також під час наступу в особливих умовах взводу (відділенню) може бути зазначений тільки напрямок атаки або напрямок продовження наступу.

Об'єктом атаки механізованого взводу (відділення) звичайно є жива сила в окопах або в інших фортифікаційних спорудженнях, що спостерігаються, а також танки, гармати, протитанкові ракетні комплекси, кулемети й інші вогневі засоби противника, розташовані в першій траншеї або в найближчій глибині.

Напрямок продовження наступу взводу (відділення) визначається з таким розрахунком, щоб забезпечувалося виконання найближчого завдання роти (взводу).

З оволодінням визначеним об'єктом атаки механізований взвод (відділення) продовжує безупинний наступ в зазначеному напрямку, у ході якого йому ставиться нове бойове завдання.

Гранатометному і протитанковому взводам (відділенням) у наступі вказуються напрямки стрільби і цілі для ураження, напрямки наступу (порядок переміщення в ході бою), а також рубежі вогневих позицій.

Наступ з положення безпосереднього зіткнення з противником здійснюється, як правило, у пішому порядку, а за сприятливих умов обстановки, коли противник на передньому краї оборони надійно подавлений на БМП (БТР).

Під час вогневої підготовки командир відділення особисто веде спостереження, визначає ступінь подавлення вогневих засобів і живої сили противника в напрямку дії відділення та ставить завдання особовому складу на знищення уцілілих і знову виявлених кулеметів, гранатометів, установок ПТУР й інших вогневих засобів, а також живої сили противника.

З підходом танків до траншеї командир відділення наказує визначеним солдатам позначити прохід для танків через траншею.

Коли танки підійдуть до вихідного положення, командир відділення подає команду: «Відділення, приготуватися до атаки».

За цією командою особовий склад заряджає зброю і готує гранати, автоматники приєднують багнети. Як тільки танки пройдуть траншею у вихідному положенні, командир відділення подає команду: «Відділення – в атаку, ВПЕРЕД», за якою солдати швидко вистрибують із траншеї (окопу) і прискореним кроком або бігом слідом за танком або самостійно за підтримкою вогню БМП (БТР) атакують противника.

Мінне поле долається, як правило, слідом за танком по його коліях або по проробленому проході бігом у складі взводу.

Першою мінне поле долає маневрена група, дії якої підтримуються вогнем вогневої групи та бойової машини. Після подолання мінного поля перша група вогнем з вигідних позицій підтримує переміщення через мінне поле другої групи, яка може долати його одночасно в повному складі або по черзі.

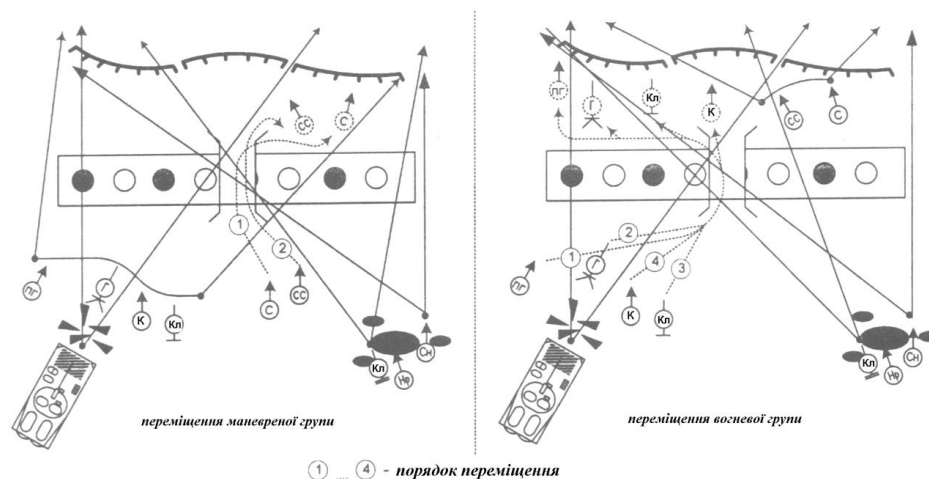

Рис. Подолання мінно-вибухового загородження механізованим відділенням (варіант).

Подолання мінного поля бойовими групами підтримується вогнем групи управління та вогневої підтримки взводу, а також вогнем з вигідного рубежу групи бойових машин, якщо вона створюється. Подолавши загородження, відділення за командою командира «Відділення, на такий-то предмет (рубіж) – до бою, ВПЕРЕД» розгортається в лінію і, ведучи вогонь, стрімко наближається до переднього краю оборони противника, а

наблизившись до нього на 25-30 м, за командою «Відділення, гранатами – ВОГОНЬ» закидає його гранатами і з криком «Ура» вривається на передній край оборони, знищуючи противника вогнем уприутул БМП (БТР), просуваючись від укриття до укриття, підтримує відділення вогнем. Знищивши противника на передньому краю, відділення, не затримуючись, просувається вперед. У міру ослаблення опору противника особовий склад за командою командира взводу робить посадку в БМП (БТР) або десантом на танк і продовжує наступ. У глибині оборони противника відділення, використовуючи складки місцевості, стрімко виходить у фланг або в тил противнику та рішучою атакою знищує його.

Знищивши противника в глибині оборони, відділення, не затримуючись, просувається на БМП (БТР) уперед. Якщо противник чинить завзятий опір і наступ на БМП (БТР) неможливий, відділення за командою командира швидко спішується, розгортається в бойовий порядок і продовжує наступ, ведучи вогонь на ходу.

Наступ у населеному пункті.

Місто (населений пункт) із міцними кам'яними (цегляними) будівлями і розгалуженими підземними спорудами може бути легко перетворено противником у міцний вузол оборони, підготовлений до тривалого і наполегливого утримування.

Квартали, окремі будівлі у інші споруди роз'єднують дії підрозділів і вимушують їх наступати в окремих напрямках, вести бій за опанування кожної споруди (будинку, поверху), що пристосовані до оборони. Бій доведеться вести в будівлях (будинках), між ними, на верхніх поверхах і дахах (горищах) будинків, у підвалах і підземних спорудах, на близьких дистанціях, а часто і в рукопашному бою.

Взводу доведеться діяти в складній обстановці, яка часто змінюється, ізольовано від сусідів, з подоланням великої кількості завалів, що утворилися в результаті руйнувань будівель, пожеж і барикад, під фланговим, перехресним і багатоярусним вогнем противника. В цьому випадку озброєння механізованого взводу – кулемети, автомати, ручні гранати, реактивні кумулятивні гранати, гранатомети й озброєння БМП (БТР) відіграватимуть важливу роль у знищенні противника, що обороняється.

Будівлі, сади, парки, сквери і інші міські споруди, річки і канали обмежують огляд, обстріл і ускладнюють маневр. Все це суттєво впливає на організацію наступу і вимагає всебічної підготовки особового складу, вміння діяти як у складі взводу (відділення), так і невеликими групами.

Механізованому взводу (відділенню) при наступі в місті вказується об'єкт атаки і напрямок продовження наступу. Об'єктом атаки для механізованого взводу може бути: жива сила і вогневі засоби противника на підступах до будівлі, в проміжках між ними, одноповерховий окремий будинок сільського типу, довготривала оборонна споруда (споруда, що пристосована під неї), поверх невеликої будівлі або поверх в під'їзді великого будинку; для відділення – жива сила противника, його вогневі засоби (бойова машина піхоти, кулемет, розрахунок протитанкового ракетного комплексу

тощо), що розташовані в траншеї перед будівлею, в проміжках між ними, в будинках (на поверсі, в кімнаті, підвалі) та інших спорудах.

Механізований взвод у місті (населеному пункті) наступає, як правило, у пішому порядку уздовж вулиці з одного або з обох її боків, а відділення – з одного боку, танковий взвод наступає уступом з обох боків вулиці. Взаємна підтримка здійснюється веденням вогню по будівлях на протилежному боці вулиці. Бойовий порядок взводу будується в одну або дві лінії. При дії в одну лінію він складається з бойових порядків відділень (атакуючих груп) та групи управління і вогневої підтримки. При наступі в дві лінії одне з відділень та група управління і вогневої підтримки діють за першою лінією на віддаленні до **50 м**.

Відділення другої лінії (група закріплення) призначене для прикриття вогнем атакуючих відділень першої лінії і знищення противника в сусідніх будівлях.

До групи управління і вогневої підтримки входять БМП (БТР) взводу і додані вогневі засоби. Вона виконує завдання щодо забезпечення вогнем атакуючих відділень, а також знищення противника, його вогневих засобів в сусідніх будівлях і на верхніх поверхах.

Відділення (атакуюча група) механізованого взводу штурмової групи, що діє у пішому порядку під час захоплення будівлі також може розподілятися на дві бойові групи, та групу управління і вогневої підтримки. У бойовій групі можуть призначатись старший стрілець, стрільці та кулеметник. В групу управління і вогневої підтримки можуть входити і призначатись командир відділення, снайпер, гранатометник, помічник гранатометника, який може виконувати завдання зв'язкового а також мати при собі засоби для позначення вікон (місць знаходження атакуючої групи) по яких заборонено вести вогонь підтримуючим вогневим засобам та інші додані відділенню вогневі засоби.

Робота командира взводу щодо організації наступу в місті (у населеному пункті) аналогічна роботі у звичайних умовах і включає: з'ясування завдання, віддання вказівки щодо підготовки взводу до майбутніх дій, оцінку обстановки, прийняття рішення, проведення рекогносцировки, віддачу бойового наказу, організацію взаємодії, бойове забезпечення та управління, підготовку особового складу, ОВТ до наступу, перевірку готовності взводу до виконання завдання.

Під час організації наступу командир взводу (відділення, танка) при оцінці противника повинен ретельно вивчити характер об'єкта, що атакує, особливо пристосованість до оборони будівлі, розташування противника і його вогневих засобів у будівлі, на підступах до неї, систему вогню, у тому числі і протитанкового, можливість ведення флангового вогню з сусідніх будівель.

Під час вивчення місцевості командир взводу (відділення, танка) визначає найбільш зручні підступи до об'єкту атаки, наявність мінно-вибухових та інших загороджень і порядок їх подолання, умови спостереження, ведення вогню й маскування, ширину вулиці (провулка), на якій належить діяти, наявність підземних споруд і можливість їх

використання, розташування майданів, скверів і інших об'єктів, характер водних перешкод, наявність мостів через них і місць, зручних для форсування (подолання).

Перед атакою БМП, танки, гармати і протитанкові ракетні комплекси вогнем прямою наводкою знищують противника в спорудах, що атакуються, і сусідніх будівлях. Одночасно особовий склад механізованого взводу (відділення) і додані йому вогнеметники ведуть вогонь по вікнах, дверях, амбразурах і, використовуючи проломи в стінах, підземні комунікації (споруди), ходи сполучення та інші приховані підступи, висуваються до об'єкта.

Під час атаки танки і вогнеметники, як правило, діють у бойовому порядку механізованого взводу (відділення). З підходом до об'єкта атаки вогонь танків, гармат і інших вогневих засобів переноситься на верхні поверхи і горища. Відділення сміливо під прикриттям вогню всіх засобів, аерозолів (димів) уриваються в будівлю і, переходячи від низу до верху, з поверху на поверх сходами або через проломи в міжповерхових перекриттях, знищують впритул противника вогнем з автоматів, кулеметів і гранатами.

Порядок дій атакуючої групи під час захоплення будівлі може бути наступним. Після знищення противника в приміщенні будівлі перша бойова група вривається в нього і командир голосно повідомляє (по можливості) розташування вікон, дверей в приміщенні відносно входу до нього. Після цього друга бойова група разом з групою управління і вогневої підтримки відділення входить туди тим же шляхом і здійснює прикриття відділення (атакуючої групи).

В цей час бойової перша бойова група змінює (дозаряджає) магазини, зв'язковий позначає вікна (місце знаходження відділення), командир відділення доповідає командирі взводу, приймає рішення на подальші дії і ставить задачу другій бойовій групі. Друга бойова група кидає гранати і веде вогонь з автоматів (кулемету), вривається в наступне приміщення. Якщо знищити противника з першої спроби не вдалося, командир відділення застосовує додаткові вогневі засоби, що є в групі управління і вогневого забезпечення відділення і продовжує виконувати завдання.

Тим часом відділення другої лінії (група закріплення) займає вогневі позиції у звільненому приміщенні і забезпечує підтримку вогнем атакуючих груп та переміщення групи управління і вогневої підтримки взводу, яка забирає і переносить все спорядження, що залишено атакуючими групами для полегшення пересування.

Під час дії взводу (штурмової групи) в одну лінію функції групи закріплення виконує група управління та вогневої підтримки взводу. Насамперед противник знищується в підвалах і нижніх поверхах будівель. Противник, який веде вогонь із вікон і дахів будинків, знищується снайперами, кулеметниками і стрільцями спеціально для цього призначеними. Дії атакуючих груп у будівлі забезпечуються постійним прикриттям та вогнем групи управління та вогневої підтримки одна одної вогнем. Додані взводу

сапери в цей час проробляють проходи в стінах і міжповерхових перекриттях, а при необхідності розмінюють будівлю.

Захопивши будівлю й очистивши її від противника, взвод (відділення) атакує наступний об'єкт.

При штурмі міста механізований взвод може діяти у складі роти як атакуюча група, група прикриття і закріплення, резерв, а іноді в якості штурмової групи. Взводу, при дії в штурмовій групі, можуть додаватися танки, гармати, переважно самохідні міномети, протитанкові керовані ракетні комплекси, гранатомети та інші вогневі засоби, а також підрозділ інженерних військ із підіривними зарядами.

Бойовий порядок штурмової групи у складі взводу включає: дві-три атакуючі підгрупи (підгрупи захоплення), підгрупу прикриття і закріплення, підгрупу управління та вогневої підтримки і підгрупи розгородження.

Атакуючу підгрупу взводу (підгрупу захоплення) складають механізовані відділення. Вона призначена для стрімкого зближення з об'єктом атаки, знищення противника й оволодіння ним. Атакуючим підгрупам видається збільшена кількість боєприпасів, особливо ручних гранат, аерозольних (димових), запалювальних і сигнальних засобів, а також пристосування для штурму будівель і подолання загороджень (штурмові драбини, кішки, канати, перехідні містки та інші пристосування).

Підгрупа прикриття та закріплення призначається у складі відділення і діє на відстані до 50 м. Вона призначена для прикриття дій атакуючих підгруп вогнем, знищенням вогневих засобів, які ведуть фланговий вогонь, заборони підходу (маневру) противника до об'єкта штурму, відбиття контратак невеликих груп противника, а інколи й атаки противника разом із атакуючими групами. До її складу може включатися і снайпер.

До підгрупи управління і вогневої підтримки входять танки, БМП (БТР) взводу і додані вогневі засоби, у тому числі і артилерія. Вона діє за атакуючими підгрупами на відстані до **50 м** з одного або обох боків вулиці і призначена для забезпечення вогнем штурмових дій атакуючих груп взводу.

Підгрупа розгородження призначена для пророблення проходів у загородженнях і перешкодах перед об'єктом (будівлею) атаки, пророблення проломів у стінах і стельових перекриттях, підіривання стін будівель, що штурмуються, розмінування захопленої будівлі, улаштування інженерних загороджень при закріпленні об'єктів, які захоплені, і виконання інших завдань. До її складу включається доданий інженерно-саперний підрозділ з підіривними зарядами.

Об'єктом атаки штурмової групи може бути одна невелика будівля (споруда), поверх невеликої будівлі або поверх у під'їзді великої будівлі. Під час вогневої підготовки наступу штурмова група займає початкове положення якомога ближче від об'єкта штурму і у встановлений час атакує його. Додані гармати (підгрупа управління і вогневої підтримки), а також вогнемети знищують противника в споруді, що атакується, і сусідніх будівлях, а атакуючі підгрупи висувуються проходами в загородженнях, використовуючи проходи в стінах, підземні комунікації, під'їзди, виступи споруд до об'єктів, і під

прикриттям вогню всіх засобів підгрупи управління і вогневої підтримки, у тому числі підгрупи прикриття і закріплення, застосовуючи аерозолі (дими), уриваються в будівлю.

Танк, що виділений у склад штурмової групи, атакує противника в бойовій лінії механізованих підрозділів і своїм вогнем руйнує загородження і завали на вулицях, уражає противника, що знаходиться на нижніх поверхах будинків і прикриває своєю бронею стрільців від його вогню. Стрільці прикривають танк своїм вогнем, знищуючи противника в підвалах і на перших поверхах.

Щоб не бути враженими осколками від снарядів своїх гармат, атакуючі стрільці повинні знаходитись на відстані не ближче **150 м** від цілі, що обстрілюється, або за командою командира танка укриваються від осколків за будівлею або корпусом танка.

При необхідності руйнування кам'яних парканів, легких споруд корпусом танка необхідно спрямувати його таким чином, щоб удар лобової броні наносився по найслабшим місцям споруди, при цьому слід виключити удар направляючими катками. Башня в момент удару повинна бути повернута гарматою назад, люки зачинені на замки.

Добре укріплені будівлі (споруди) блокуються, а потім підриваються. Отримавши завдання на закріплення в будівлі, яка захоплена, насамперед знищують уцілілі групи противника і вживають заходи до гасіння пожеж. Потім командир взводу організовує кругову оборону, систему вогню та інженерних загороджень.